

Region dziś

Autor: Monika Kresa

Kujawy jako region historyczny, geograficzny, a także dialektologiczny położone są w środkowej Polsce, na Pojezierzu Wielkopolskim. Obecnie Kujawy znajdują się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (oprócz kilku skrawków) i północnych krańców powiatu kolskiego w województwie wielkopolskim. Główne rzeki regionu to: Wisła i Noteć, główne miasta zaś: Włocławek, Ciechocinek, Inowrocław i Kruszwica, która uznawana jest za historyczną stolicę Kujaw. Mieszkańcy Kujaw mają bardzo silnie rozwiniętą świadomość przeszłości historycznej swojego regionu oraz odrębności kultury ludowej Kujaw od dziedzictwa kulturowego otaczających ich regionów. Na Kujawach działa wiele zespołów folklorystycznych, kultywujących dawne kujawskie pieśni, zwyczaje i stroje. Należą do nich między innymi:

- Zespół Folklorystyczny „Kujawy” w Radziejowie (od 1967 r.),
- Nadgoplański Zespół Folklorystyczny w Kruszwicy (od 1978 r.),
- Zespół Regionalny „Kujawy” w Sławsku Wielkim (od 1965 r.),
- Zespół Folklorystyczny „Kujawy Bachorne Stare” w Osiecinach (od 1998 r.),
- Zespół Folklorystyczny „Kujawioki” w Osiecinach (od 1989 r.),
- Zespół Folklorystyczny „Dzieci Kujaw” z Brześcia Kujawskiego,
- Zespół Folklorystyczny „Swojacy” z Baruchowa.

Duże znaczenie dla świadomości kulturowej i etnograficznej dla mieszkańców Kujaw i licznie odwiedzających te regiony turystów mają miejscowe muzea, a wśród nich: Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku oraz park etnograficzny, zorganizowany wprawdzie w Toruniu, ale eksponujący w pełni wyposażoną zagrodę kujawską ze wsi Rakutowo. Podobny obiekt znajduje się w Kłóbce z powiecie włocławskim – jest to Kujawsko-Dobrzyński Park Etnograficzny. Ważnym ośrodkiem kultury ludowej jest również Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu, które gromadzi pamiątki po wybitnych osobistościach, związanych z Kujawami, poszczycić się może między innymi największym w Polsce zbiorem pamiątek po Stanisławie Przybyszewskim. Znajduje się w nim także specjalny dział poświęcony soli oraz archeologii.

W Izbie Regionalnej w Sławsku Wielkim można natomiast zobaczyć przykłady rzeźb, strojów i haftów kujawskich. Charakter lokalnego czasopisma ma dwumiesięcznik "Pomorze i Kujawy" - czasopismo turystyczno-krajoznawcze, wydawane przez Centrum Usługowe przy Oddziale Przewodnickim PTTK w Toruniu, które ukazuje się do 1998 roku

W Inowrocławiu natomiast mają miejsce cykliczne imprezy, związane z miejscowymi tradycjami, lokalnym kolorytem i folklorem. Należą do nich:

„Kozy” (luty) – wydarzenie ma miejsce w ostatni tydzień karnawału. Wówczas to orszaki przebierańców (tzw. Kozy) przechodzą ulicami miasta, odwiedzając szkoły, instytucje i domy prywatne. Tradycyjnie w roztańczonym orszaku znajdują się: Koza z Koziarkiem, Bocian, Niedźwiedź, Para Młoda, Cygan lub Żyd, Dziad z Babą, Kominiarz, Grajkowie.

„Przywołówka” (marzec/kwiecień, wieś Szymborz niedaleko Inowrocławia) – „przywołówka” to obyczaj, który jest formą przygotowania do Lanego Poniedziałku. Zwyczaj ten został opisany przez Oskara Kolberga w pracy pt. Kujawy. W Szymborzu „przywołówka” mają charakter całego ceremoniału. Ma miejsce procesja, w której biorą udział członkowie Komitetu, orkiestra oraz goście. Przygotowania do „przywołówki” rozpoczynają się już dwa tygodnie przed Wielkanocą, kiedy to członkowie stowarzyszenia nawołują swoich kawalerów do deklarowania swoich panien i wykupywania za nie „okupu”. Przez dwa tygodnie układane są rymowanki, dotyczące każdej z dziewczyn. Ostateczne wersje tych tekstów są wpisywane do specjalnej księgi, z której są później głośno wyczytywane przez Prezesa, bądź na zmianę przez jego dwojga zastępców w Wielką Niedzielę, ze specjalnie wykonanej na tą okazję wysokiej, drewnianej platformy.

- Inauguracja Szopki Bożonarodzeniowej (grudzień) – na rynku inowrocławskim co roku budowana jest duża szopka z żywymi zwierzętami, a jej inauguracja ma bogatą oprawę, na którą składają się między innymi jasełka, konkursy oraz wspólne gotowanie potraw wigilijnych. Kujawy są chętnie odwiedzane przez turystów z całej Polski. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się Ciechocinek – miejscowość uzdrowska, w której znajduje się między innymi Park Tężniowy z zespołem trzech tężni, pomnikiem Stanisława Staszica z 1961 roku i urządzeniami sportowymi (m.in. baseny termosolankowe z 1932 roku). Na północny-wschód od tężni (na terenie dawnego Słońska) funkcjonuje warzelnia soli. W Ciechocinku leczone są choroby układu krążenia, narządów ruchu, układu oddechowego, neurologiczne i reumatyczne. Coraz bardziej cenionym ze względu na kulturę i naukę

ośrodkiem miejskim staje się natomiast Włocławek, który przez wieki był grodem biskupim. Ważną rolę inspiratora i organizatora pełni Dobrzyńsko-Kujawskie Towarzystwo Kulturalne. Poza nim kulturę Włocławka kształtują przede wszystkim: wspomniane Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej, Włocławski Ośrodek Edukacji i Promocji Kultury, Włocławskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Z. Arentowicza, Teatr Impresaryjny im. W. Gniazdowskiego z działającymi w nim grupami: dziecięcym teatrem „Skene” i Teatrem Ludzi Upartych, Galeria Sztuki Współczesnej, oraz Galeria Humoru i Satyry „Na drabinie”.

Źródła:

<http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/f022/index.html>

<http://www.polskieszlaki.pl>

<http://www.wikipedia.pl>

<http://www.wloclawek.pl>